

Kopja Informali ta' Sentenza

MALTA

**QORTI ĊIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMĦALLEF
JOSEPH R. MICALLEF**

Seduta tal-25 ta' Settembru, 2003

Ċitazzjoni Numru. 2213/2000/1

TAX FREE SERVICES LIMITED

VS

**ATLAS INSURANCE AGENCY LIMITED u din bħala
aġent f'Malta tas-soċjeta' estera AXA Insurance p.l.c.**

Il-Qorti:

Rat l-Att taċ-Ċitazzjoni mressaq fid-29 ta' Settembru, 2000, li bih il-kumpannija attriċi ippremettiet:

Illi bejn is-6 t'Ottubru 1988 (sic) u s-7 t'Ottubru 1998, saret serqa minn ġio maħzen tas-soċjeta' attriċi ġewwa tal-Handaq; u,

Illi bħala konsegwenza ta' din is-serqa is-soċjeta' attriċi sofriet ħsara konsistenti f'telf ta' merkanzja li hija kellha ġio dan il-maħzen; u,

Pagna 1 minn 9

Qrati tal-Ġustizzja

Kopja Informali ta' Sentenza

Illi s-soċjeta' attriċi kienet assigurata mas-soċjeta' konvenuta, ossia l-ante kawża tagħha Arva Insurance Agency Limited, u dan bis-saħħa ta' polza ta' assikurazzjoni "Business Insurance Policy" li jgħib in-numru 401535, kopja tagħha hawn annessa u mmarkata Dok. "A", liema polza tipprovdri sabiex telf bħalma sofriet is-soċjeta' attriċi jigi indenniżat bis-saħħa tal-Polza imsemmija; u,

Illi minkejja li nterpellata sabiex tindenniżza lis-soċjeta' attriċi ai termini tal-imsemmija polza ta' assikurazzjoni, is-soċjeta' konvenuta baqgħet inadempjenti;

Għalhekk is-soċjeta' attriċi talbet lil din l-Onorabbli Qorti għaliex m'għandhiex:

1. Tiddikjara lis-soċjeta' konvenuta responsabbli għall-ħlas lis-soċjeta' attriċi ai termini tal-polza ta' assikurazzjoni in via ta' indenniżż kif intqal;
2. Tillikwida l-indenniżż pagabbli ai termini tal-polza imsemmija okkorrendo bl-opra ta' periti nominandi;
3. Tikkundanna lis-soċjeta' konvenuta tħallas lis-soċjeta' attriċi l-indenniżż kif likwidat kollox kif intqal fuq u għar raġunijiet fuq premissi;

Bl-ispejjeż u bl-imgħaxijiet kontra s-soċjeta' konvenuta li tibqa' nġunta għas-subizzjoni;

Rat id-Dikjarazzjoni maħlufa u n-Nota tax-Xieħda tal-kumpannija attriċi, flimkien mad-dokument magħha mehmuż;

Rat in-Nota mressqa fis-17 ta' Novembru, 2000, li biha l-kumpannija mħarrka eċċepiet:

1. Preliminarjament illi s-soċjeta' konvenuta, kif ċitata, għandha tiġi liberata mill-osservanza tal-ġudizzju stante li hija ma għandha ebda relazzjoni ġuridika mas-soċjeta' attriċi;

2. Sussidjarjament u bla preġudizzju għall-premess illi l-azzjoni attriċi għandha tiġi respinta bl-ispejjeż stante li l-istess soċjeta' attriċi kisret il-kondizzjoni numru 5 u cioè ma aġixxiet entro t-terminu ta' tlett xhur hemm imsemmija minn meta ġiet infurmata li l-claim tagħha ma kienx qed jiġi konsidrat, anzi kien riġettat. L-ittri lill-atturi kienu datati 9 ta' Ġunju 1999 u 1 ta' Lulju 1999 u l-kawża ġiet istitwita fid-29 ta' Settembru 2000;

3. Sussidjarjament u bla preġudizzju għall-premess illi s-soċjeta' attriċi kisret ukoll il-kondizzjonijiet numri 4 u 6 tal-polza ta' assigurazzjoni billi ma bagħtietx id-dokumentazzjoni neċessarji sabiex tiġi proċessata il-claim fil-ħin u inltre meta intbagħtet, apparte li hija monka, tant kienet tard li ppreġudikat serjament l-interessi tal-underwriters. Inltre is-soċjeta' attriċi kisret ukoll il-kondizzjoni speċjali numru wieħed (1), stante li ma zammitx records tajba;

4. Sussidjarjament u bla preġudizzju għall-premess, illi ċ-ċirkostanzi tal-claim mhumiex ċari;

5. Salvi eċċezzjonijiet oħra;

Rat id-Dikjarazzjoni maħlufa u n-Nota tax-Xieħda tal-kumpannija mħarrka;

Rat id-Degriet tagħha tat-30 ta' Jannar, 2001¹, li bih, fuq talba tal-kumpannija attriċi, u mingħajr l-oppożizzjoni tal-kumpannija mħarrka, ordnat li jsir bdil fl-atti tal-kawża;

Rat id-dikjarazzjoni magħmula waqt is-smiġħ tat-30 ta' Jannar, 2001, li biha l-kumpanija mħarrka irtirat l-ewwel eċċezzjoni tagħha;

Rat in-Nota mressqa mill-kumpannija mħarrka fit-13 ta' Marzu, 2001, flimkien maż-żewġ dokumenti mehmużin magħha², u dan b'riferenza għat-tieni eċċezzjoni mtellgħa minnha;

---

¹ Paġġ. 47-8 tal-proċess

² Paġġ. 49 sa 51 tal-proċess

Kopja Informali ta' Sentenza

Semgħet ix-xhieda tal-partijiet dwar l-imsemmija eċċezzjoni;

Semgħet it-trattazzjoni tal-avukati tal-partijiet dwar l-imsemmija eċċezzjoni;

Rat l-atti kollha tal-kawża;

Rat id-Degrieti tagħha tal-5 ta' Marzu, 2002, tas-16 ta' Mejju, 2002, tat-13 ta' Ġunju, 2002, tal-31 t'Ottubru, 2002, tas-7 ta' Novembru, 2002, tas-6 ta' Frar, 2003, tal-20 ta' Marzu, 2003, u tat-3 ta' Lulju, 2003, li bihom ħalliet il-kawża għad-deċiżjoni dwar it-tieni eċċezzjoni tal-kumpannija mħarrka;

Ikkunsidrat:

Illi din hija kawża fejn il-kumpannija attriċi qegħda titlob li jiġi dikjarat li jistħoqqilha titħallas mill-kumpannija mħarrka, li magħha l-kumpannija attriċi kienet assikurata, għall-ħsara li din ġarrbet f'serqa li saret f'wieħed mill-imħażen tagħha f'Ottubru tal-1998;

Illi, għal din l-azzjoni, il-kumpannija mħarrka laqgħet, fost l-oħrajn, billi qalet li l-kumpannija attriċi għalqilha ż-żmien li fih setgħet tressaq it-talbiet tagħha għaliex ma ħarsitx il-kundizzjonijiet tal-polza ta' assikurazzjoni li jridu li talba ġudizzjarja jmissha titressaq fi żmien tliet (3) xhur minn meta *claim* ma tiġix milqugħa. Illi l-*claim* ma ġietx milqugħa u din il-kawża nbdiet bosta xhur wara li kienu għaddew tliet (3) xhur minn meta t-talba tal-kumpannija attriċi ġiet mgħarrfa li l-*claim* tagħha ma ntlax;

Illi din is-sentenza sejra l-ewwel tqis din l-eċċezzjoni;

Illi l-fatti li joħorġu s'issa mill-atti tal-kawża juru li bejn is-6 u s-7 t'Ottubru tal-1998 saret serqa minn wieħed mill-imħażen li l-kumpannija attriċi. Dak iż-żmien, il-kumpannija attriċi kienet assikurata, fost l-oħrajn, kontra s-serq bis-saħħa ta' polza ta' assikurazzjoni tal-għamla

“Traders’ Combined Business Insurances”³. Il-kumpanija attriċi ressqet talba għall-kumpens. Fis-26 ta’ Novembru, 1998⁴, il-kumpanija Valletta Survey Company Limited kitbet lill-avukati tal-kumpanija attriċi u talbithom jagħtuha t-tagħrif hemm elenkat. Fid-9 ta’ Ġunju, 1999⁵, il-kumpanija mħarrka tat lill-kumpanija attriċi sebat (7) ijiem biex tressaq id-dokumenti u tagħrif li kien fadal biex it-talba tkun tista’ tiġi ipproċessata. FI-1 ta’ Lulju, 1999⁶, il-kumpanija mħarrka bagħtet tgħarraf lill-avukati tal-kumpanija attriċi li ma kinitx sejra tqis aktar it-talba tal-klijenta tagħhom għall-kumpens u li kienet għalqet il-*file* relattiv. Il-kawża nfetħet fid-29 ta’ Settembru, 2000;

Illi l-eżami tal-eċċezzjoni tad-dekadenza tal-jedd għall-azzjoni tintrabat mal-kundizzjonijiet tal-polza tal-assikurazzjoni li tañtha u bis-saħħa tagħha l-kumpanija attriċi tippretendi li għandha tingħata kumpens mill-kumpanija mħarrka. L-añjar apprezzament tal-kundizzjonijiet tal-polza, mbagħad, jiddependu fuq il-fatti li jirriżultaw. Il-kumpanija mħarrka ssostni l-eċċezzjoni tagħha kemm fid-dawl tal-kliem ċar tal-kundizzjonijiet fil-polza u kif ukoll minn dak li seħħ minn meta l-kumpanija attriċi ressqet it-talba għall-kumpens sakemm il-kumpanija mħarrka għalqet il-*file*;

Illi dwar in-natura legali u s-siwi ta’ klawnsoli b’kundizzjonijiet ta’ żmien għat-tressiq u l-ipproċessar ta’ talba għall-kumpens huwa miżmum mill-awturi li klawnsoli ta’ din l-għamla jorbtu lill-partijiet, b’mod partikolari fejn dawn il-kundizzjonijiet ikunu preordinati għas-siwi tal-polza (“*precedent to the validity of the policy*”). Kemm hu hekk, huwa aċċettat li “*If such a condition is clear, and is precedent to the insurer’s liability, a failure to comply, however inadvertent or excusable, will entitle the insurer to avoid liability*”⁷. Iżda, minħabba li l-assikurat jista’ jħabbat wiċċu ma’ effetti drastici minħabba klawnsoli bħal dawn, teżisti fehma li, jekk il-liġi hekk tippermetti, il-Qorti jista’ jkollha s-setgħa li teñles assikurat *bona fide* mir-

³ Dok “A”, f’paġġ. 5 sa 36 tal-proċess

⁴ Dok “GD1”, f’paġġ. 59-61 tal-proċess

⁵ Dok f’paġ. 50 tal-proċess

⁶ Dok f’paġ. 51 tal-proċess

⁷ Birds, *Modern Insurance Law* (2nd Edit, 1988) paġ.200

rabta ta' klawsola b'hal dik, jew li klawsola b'hal dik tgħodd biss jekk kemm-il darba l-assikuratur iseħħlu juri li garrab preġudizzju min'habba d-dewmien tal-assikurat li jressaq it-talba tiegħu;

Illi, kif tajjeb tosserva l-kumpannija attriċi fis-sottomissjonijiet magħmulin mill-abbli difensur tagħha, ladarba tali klawsoli jikkostitwixxu dekadenza tal-jedd tal-assikurat taħt il-polza, tali klawsoli għandhom jingħataw tifsira dejqa u litterali u m'għandhomx jitwessgħu aktar mill-meħtieġ fl-applikazzjoni tagħhom;

Illi l-piż tal-prova li l-assikurat ikun tilef il-benefiċċju li jressaq talba taħt polza jaqa' fuq l-assikuratur, sakemm il-polza innifisha ma tkunx tefgħet dak il-piż fuq l-assikurat⁸;

Illi fil-qrati tagħna, s'issa, jidher li rebħet il-linja ta' interpretazzjoni stretta ta' klawsoli b'hal dawn⁹ li wasslet biex in-nuqqas ta' ħarsien kif imiss min-naħa tal-assikurat tat-termini stabiliti fil-polza jgħib miegħu t-telfien ta' kull benefiċċju li l-assikurat jista' jippretendi taħt il-polza. Ir-raġunament wara dawn id-deċiżjonijiet jidher li kien marbut mal-obbligu li l-assikurat isegwi b'għaqaq u bl-oġġla bona fede l-pretensjonijiet tiegħu taħt il-polza;

Illi meta wieħed jifli ċ-ċirkostanzi partikolari li jsawru l-każ preżenti, wieħed isib li ċ-ċirkostanzi li wasslu lill-kumpannija m'ħarrka biex tiddeċiedi li tagħlaq l-istħarriġ tagħha (dak li fil-prattika tal-assikurazzjoni huwa magħruf b'hal d-*disclaimer*) dwar il-*claim* tal-kumpannija attriċi ma kinux marbutin ma' għamil tardiv tat-talba għall-kumpens, imma ma' nuqqas ta' interess ta' din fit-tmexxija 'l quddiem tat-talba tagħha. L-eċċezzjoni preżenti u ż-żmien fiha msemmi m'hijiex imsejsa fuq kundizzjoni "*precedent to the validity of the policy*", imma fuq nuqqas rilevanti fl-imġiba tal-assikurat (il-kumpannija attriċi) fil-proċessar tal-*claim*. Fi kliem ieħor, il-kumpannija m'ħarrka tistqarr li l-polza kienet applikabbli, imma kien l-assikurat li

⁸ Ara *Bond Air Services Ltd. vs Hill* (1955) Q.B. 417

⁹ Ara, per eżempju, App Kumm. 10.12.1991 fil-kawża fl-ismijiet *Anthony H. Xuereb vs Edward V. Bartoli noe et* (mhix pubblikata) u Kumm. GMB 8.6.1989 fil-kawża fl-ismijiet *Louis Busutil noe et vs Edward Bartoli noe et* (mhix pubblikata)

naqas li jikko-opera magħha biex tagħtih rimedju għas-sinistrat allegat;

Illi, f'qagħda bħal din, il-Qorti ssib li l-klawsola li fuqha qegħda tistrieħ il-kumpanija m'harrka biex twaqqaf l-azzjoni attriċi tiegħu xejra differenti minn klawsola li tipprova teħles għal kollox lill-assikuratur mill-effetti tal-polza. Ma jridx jintesa li l-assikurazzjoni hija kuntratt, l-iżjed fejn wieħed qiegħed jittellem dwar benefiċjarju li m'huwix terza persuna (*first party insurance*), u li tali kuntratt igħib miegħu obligazzjonijiet li kull waħda mill-partijiet trid tħares u twettaq b'reqqa¹⁰;

Illi l-kumpanija attriċi, waqt it-trattazzjoni, tinsisti li l-klawsola ħamsa (5) tal-polza ma bdiet tgħaddi qatt, għaliex *claim* bħala tali ma kinitx għadha tressqet, ladarba d-dokumentazzjoni kollha li l-kumpanija m'harrka kienet teħtieg ma kinitx għadha f'idejha meta qatgħetha li tagħlaq il-*file*. Hija tkompli targumenta li, ladarba *claim* għadha ma tressqitx, ma seta' qatt jingħad li seħħet il-kundizzjoni ta' riġett tagħha. Il-Qorti xejn m'hija konvinta minn dan l-argument: il-proċess li kien għaddej għal medda ta' xhur wara li l-kumpanija attriċi irrapportat is-serqa ma setax jitwettaq jekk mhux għaliex saret talba taħt il-polza. Huwa evidenti li, f'kull każ fejn assikurat iressaq talba għal kumpens taħt polza, ikun hemm proċess ta' verifika min-naħa tal-assikuratur qabel iqis jekk jew kemm għandu jindennizza lill-assikurat. Hadd ma jigħid f'moħħu jgħid li sakemm ikun għadu għaddej tali proċess - li bosta drabi jikkonsisti f'eżami ta' tagħrif u dokumentazzjoni - ma tkunx għadha saret *claim*. Il-*claim* huwa l-waqt li jibda l-proċess li jista' jwassal għall-ħlas tal-indenniz: il-proċess innifsu għalhekk m'għandux jitqies l-istess bħall-mument tal-bidu tiegħu;

Illi l-kumpanija attriċi tilminta wkoll mill-fatt li l-ittra li bis-saħħa tagħha l-kumpanija m'harrka bagħtet tgħarraf li kienet għalqet il-*file* ma ntbagħtitx lill-assikurat imma lill-avukati tagħha, u għalhekk, kien hemm ksur ta' obligazzjoni min-naħa tal-assikurazzjoni li ma tistax issa

---

¹⁰ Art. 993 tal-Kap 16

tinqeda bih biex tfarfar mir-rabta tagħha li tqis it-talba. Hawnhekk ukoll, il-Qorti ssib li l-argument tal-kumpannija attriċi m'huwiex suffragat mill-provi li tressqu, partikolarment kif jidher minn waħda mill-ittri mibgħuta lill-istess avukati¹¹;

Illi l-kumpannija attriċi tishaq ukoll li l-klawsola ħamsa (5) li fuqha tistrieħ il-kumpannija assikuratriċi hija waħda li tapplika għal każijiet ta' frodi, kif turi l-intestatura tagħha, u li hija ma wettqet l-ebda frodi fit-tressiq tat-talba tagħha. Huwa minnu li l-klawsola titkellem l-iżjed dwar talbiet frawdolenti jew misrappreżentazzjoni min-naħa tal-assikurat, imma ma titkellimx dwar hekk biss. Titkellem ukoll fuq nuqqas min-naħa tal-assikurat li jagħti tagħrif jekk u meta jintalab f'kull waqt tal-proċess taħt *claim*. Dik il-klawsola m'hijjex maħsuba biss biex timmira lejn talbiet qarrieqa, imma wkoll lejn imġiba traskurata tal-assikurat fit-tmexxija 'l quddiem tat-talba tiegħu. Kif ingħad qabel, klawsola bħal din taqa' taħt il-prinċipju ġenerali tal-*uberrima fides* fid-Dritt Assikurativ;

Illi dak li l-Qorti fittxet u ma setgħetx issib, fil-provi mressqa, kienet spjega min-naħa tal-kumpannija attriċi biex tirribatti x-xilja tal-kumpannija mħarrka dwar nuqqas ta' għoti ta'dokumentazzjoni, u raġuni plawsibbli għaliex għaddew aktar minn tnax-il (12) xahar minn mindu ntbagħtet l-ittra tal-għeluq tal-*file* sakemm infetħet il-kawża. Fil-fatt, lanqas jista' jingħad li l-kumpannija attriċi seħħilha xxejjen il-provi tal-kumpannija mħarrka li, sa dak inhar li ngħalaq il-proċess, bosta mid-dokumenti u tagħrif mitlub baqa' ma ngħatax. Mil-lista ta' dokumenti u spjegazzjonijiet mitluba u li l-kumpannija mħarrka kienet qegħda tistenna twegiba għalihom, bosta minnhom kienu jidhru bħala rilevanti u siewja ħafna biex seta' jitmexxa l-proċess għall-indennizz pretiż. Għalkemm ma jidherx li hemm xi pronunzjament ġudizzjarju lokali awtorevoli f'dan is-sens, il-Qorti jidher kienet tkun ġustifikata li tagħlaq għajn għan-“nuqqas” tal-assikurat kieku t-tagħrif mitlub kien fieragħ jew insinjifikanti meta mqabbel mat-tagħrif li l-

---

¹¹ Ara Dok “GD1”, paragrafu tlieta, f'paġ. 59 tal-proċess

Kopja Informali ta' Sentenza

assikuratur ikun diġa' ngħatalu sa dak iż-żmien. Iżda, f'dan il-każ, ma hux hekk;

Illi, għalhekk, dan kollu jwassal lill-Qorti għall-fehma li l-klawsola li bis-saħħa tagħha l-kumpannija mħarrka qegħda ttenni l-eċċezzjoni tagħha kienet torbot lill-kumpannija attriċi wkoll, u li l-istess kumpannija attriċi naqset li twettaq kif imiss l-obbligazzjonijiet tagħha taħt il-polza bil-konsegwenzi li inevitabilment iġib magħha dak in-nuqqas;

Għal dawn ir-raġunijiet, il-Qorti qegħda tiddeċiedi billi:

Tilqa' t-tieni eċċezzjoni tal-kumpannija mħarrka u tiddikjara li l-kumpannija attriċi tilfet il-jedd li tressaq talba taħt il-polza ta' assikurazzjoni minħabba li ma mexxietx l-azzjoni tagħha fiż-żmien stabilit fl-istess polza wara li l-kumpannija mħarrka kienet għarrfitha li ma kinitx sejra tqis iżjed it-talba tagħha; u

Tehles lill-kumpannija mħarrka milli tibqa' iżjed fil-kawża, bl-ispejjeż kontra l-kumpannija attriċi

Moqrija

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----